

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Geleneksel İşleme Sanatında Kullanılan Şile Bezi
Motifleri

Şile Fabric Motifs Used in Traditional
Embroidery Art

Dilek TÜM CEBECİ*

Makale Türü/ Article Information/ Информация о Статье: Araştırma Makalesi/ Research Article/ Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Tüm Cebeci, D. (2022). Geleneksel işleme sanatında kullanılan şile bezi motifleri. *Kesit Akademi Dergisi*, 8 (32), 252-277.

Tüm Cebeci, D. (2022). Şile fabric motifs used in traditional embroidery art. *The Journal of Kesit Academy*, 8 (32), 252-277.

10.29228/kesit.64276

Geliş/ Submitted/ Отправлено: 18.08.2022
Kabul/ Accepted/ Принимать: 17.09.2022
Yayın/ Published/ Опубликованный: 25.09.2022

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. This article was checked by İntihal.net. Эта статья была проверена
Интихал.нет Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. This article is under the Creative Commons license. Это
произведение доступно по лицензии Creative Commons.

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Türkiye, dilektum@marmara.edu.tr

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Geleneksel İşleme Sanatında Kullanılan Şile Bezi Motifleri

Şile Fabric Motifs Used in Traditional Embroidery Art

Dr. Öğr. Üyesi Dilek TİM CEBECİ

Öz: Estetik ve görsel algı ile insanoğlunun çevresinde gördükleri imgeleri çeşitli malzemeler ve teknikler kullanarak oluşturması ile süsleme sanatı doğmuştur. İşleme ise süsleme sanatlarının en etkin kullanıldığı alanlardan birisidir. Giysilerde ve çeşitli eşyalarda görülen işleme sanatının Türk kültüründe ve sanatında önemli bir yeri bulunmaktadır. Tarihsel süreçte İlk işleme örneklerine Orta Asya'da rastlanmıştır. Özellikle M. Ö. 3. yüzyılda Hunların, Pazırık, Noin Ula ve diğer kurganlardan işleme sanatına ait ilk bulgular elde edilmiştir. Bu köklü sanat günümüze kadar birçok bölgede ve yörede uygulanmıştır. Tarihi ve coğrafyası bakımından Şile ilçesi dokuma ve işlemleri ile ön plana çıkarak önemli bir kültür mirası oluşturmuştur. Yörenin kimliği olarak Şile bezi dokumaları ve el işlemleri görülmektedir. Bu kültürel değer nesilden nesile aktarılarak geleneksel sanatların nadir örneklerini temsil etmiştir. Köklü bir geçmişi bulunan işleme sanatı teknik, uygulama ve kullanılan motifler açısından oldukça zengin bir arşiv içermektedir. Özellikle kullanılan motifler sadece estetik bakımdan oluşturulmamıştır aynı zamanda yapıldığı dönemlere dair önemli veri kaynakları da oluşturmuştur. Bu çalışmada tarama yöntemine dayalı betimsel araştırma yapılmıştır. Çalışmanın materyalini İstanbul'un Şile ilçesinde bulunan işlemler ve bu işlemlerin teknik, motif ve kompozisyon özelliklerini içermektedir. Amaç, Geleneksel el sanatlarında önemli bir yeri olan işlemlerin kültürel miras kapsamında belgelenmesidir. Bu çerçevede Şile bezi üzerine geleneksel olarak işlenen ve geleneksel olarak tanımlanan motifler araştırılmıştır. Bu kapsamda gerek orijinal eserler gerekse günümüzde orijinal motiflerle yapılan uygulama çalışmaları incelenmiştir. Saha çalışmasından elde edilen bilgiler örnekler ve belgelerle sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk sanatları, motif, şile bezi, işleme, el sanatları.

Abstract: With aesthetic and visual perception, the art of ornament was born with the creation of the images that people see around them using various materials and techniques. Embroidery is one of the areas where

decorative arts are used most effectively. Embroidery art, which is seen on clothes and various items, has an important place in Turkish culture and art. In the historical process, the first examples of embroidery were found in Central Asia. Especially B.C. in the 3rd century, the first findings of the art of embroidery were obtained from the Huns, Pazirik, Noin Ula and other kurgans. This deep-rooted art has been applied in many regions and regions until today. In terms of its history and geography, Şile district has come to the fore with its weaving and embroidery and created an important cultural heritage. Şile fabric weaving and hand embroidery are seen as the identity of the region. This cultural value has been passed down from generation to generation and has represented rare examples of traditional arts. The art of embroidery, which has a deep-rooted history, contains a very rich archive in terms of technique, application and motifs. In particular, the motifs used were not only created in terms of aesthetics, but also created important data sources about the periods in which they were made. In this study, descriptive research based on scanning method was conducted. The material of the study includes the embroidery in Şile district of İstanbul and the technical, motif and composition features of these embroidery. The aim is to document the embroideries, which have an important place in traditional handicrafts, within the scope of cultural heritage. In this context, motifs traditionally embroidered and defined on Şile fabric were investigated. In this context, both original works and today's application studies with original motifs were examined. The information obtained from the fieldwork is presented with examples and documents.

Keywords: Traditional Turkish arts, motif, şile fabric, embroidery, handicrafts.

Giriş

Geleneksel el sanatları bir toplumun kültür varlığının en değerli belgeleridir. İnsanoğlunun zamanla geliştirdiği ve gelenek olarak devam ettirdiği unsurlarla birlikte kültürel değerler oluşmaktadır. Yüzyıllar boyunca etkilendiği olgularla ürettiği kültür varlıkları ise sürekli bir devinim içinde nesilden nesile aktarılmıştır.

El sanatları insanoğlunun görerek, duyarak veya öğrenerek elde ettiği bilgiler doğrultusunda el emeği ve yaratıcılığını da kullanarak duygularını üretime döktüğü bir anlatım biçimidir (Bayburtlu, 2017: 451).

Tarih ve çeşitli kültürlerle harmanlanmış olan Şile; Hitit, Frigya, Lidya, Pers, Bithynia, Roma, Bizans, Osmanlı gibi birçok kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu çerçevede Şile farklı geleneklerin, dillerin ve tecrübelerin bir arada harmanlandığı zengin bir kültür mozaïği oluşturmuştur. Özellikle Şile'yi dünyaya tanıtan "Şile bezi" geçmiş yaşamların bugüne taşınmasında önemli bir köprü niteliği teşkil etmiştir. (Temir, 2010: 4, 32). Kültürel varlığın en canlı belgeleri el sanatlarıdır. Toplumların yaşam öykülerini, sanat anlayışlarını becerilerle harmanlayarak eserlerin yansıtıldığı görülmüştür (Uzun, 2009: 8). Şile bezi ve Şile bezinden yapılmış kıyafetlerin 1970'li yıl-

larda Avrupa'ya ve Amerika'ya önemli ölçüde ihracatları gerçekleştirilmiştir. Özellikle hippî gruplarının Şile beldesini ziyaretleri sırasında Şile bezi ürünlerini satın almaya başlamaları ile Şile bezinin tanınırlığı ve ardından büyük ölçekli taleplerle dünya modasına girmesi önemli bir etken olmuştur (Şimşek, 1974: 109).

İşleme sanatı estetik ve klasik kurallara göre geniş bir alanı içermektedir. Düşünce, duygu, inanç, sevgi, heyecan gibi birçok kavramları yansıtan değerlerle harmanlanmış el sanatlarından biridir. Teknik bilgilerin, motiflerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı daha çok kadınların ön planda olduğu bir yapı içerisindedir. Bu araştırmada Şile bezi üzerine geleneksel olarak işlenen motifler araştırılmıştır. Bu kapsamda Şile ilçesinde bulunan işlemler ve bu işlemlerin teknik, desen ve kompozisyon özellikleri incelenmiştir. Saha çalışmasından elde edilen bilgiler örnekler ve belgelerle sunulması hedeflenmiştir.

İşleme Sanatı ve Tarihçesi

İşleme; dikişli bir süsleme sanatıdır. İki ayrı kumaşın birbirlerine eklenebilen işlemleri arandığı dönemde ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda yüzeyde oluşturulan pekiştirme çalışması ile bu süsleme sanatı doğmuştur (Sürür, 1976: 8). İşleme; pamuk, ipek, keten yün ve metal gibi çeşitli iplikler kullanılarak, dokuma, deri veya keçe üzerine birçok farklı iğneler ve uygulama yöntemleri ile yapılan bezemeler olarak tanımlanabilir (Barışta, 1999: 3). Bir başka ifade ile işleme; çeşitli iplikler kullanılarak çeşitli iğnelerle farklı tekniklerle iğnenin kumaş yüzeylerine belirli yerlerinden batırılıp belirli yerlerinden çıkarılması ile oluşan bir el sanatı biçiminde tanımlanmaktadır (Turani, 1998: 50).

İşleme sanatı geçmiş dönemlerde incelendiğinde halk için oluşturmuş bir iletişim dili niteliğinde kullanılmıştır. Barışta şu şekilde yorumlamıştır; *"Halka özgü bir dille tuval yerine kumaşa, boya yerine iplikle çeşitli iğneleme teknikleriyle görselleştirilen ve iletişim sağlayan bir sanat dalıdır"* (Barışta, 1999: 3).

Tarihsel süreçte ilk işleme örneklerine Orta Asya'da rastlanmıştır. Türkler, 1071 yılında kazandıkları Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya girdiklerinde ise kültürlerini de beraber getirmişlerdir. Kendi üslupları ve teknikleri ile harmanladıkları Türk sanatını oluşturmuşlardır. M. Ö. 3. yüzyılda ise Hunların, Pazırık, Noin Ula ve diğer kurganların içinde biriken ve donan kar sularının yüzyıllarca erimeden kalması ile kumaşların, işlemlerin, keçelerin, halıların bozulmadan korunduğu görülmüştür. Hun İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Uygur medeniyeti kurulması ile işleme sanatında köklü gelişmeler olmuş ve bu anlamda günümüze pek çok etnografik eser ulaşmıştır. Selçuklu ve Osmanlı dönemleri incelendiğinde ise gerek yaşam alanlarında kullandıkları çeşitli malzemelerde ve gerekse giysiler üzerinde çok zengin örneklerle rastlanmıştır (Sürür, 1976: 10-11). 15. yüzyıldan 21. yüzyılın ilk çeyreğine kadar olan süreç incelendi-

ğinde de birçok eser mevcuttur. Ancak Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen sürede işleme sayısının azaldığı saptanmıştır. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda endüstriyel alanda ve güzel sanatlar alanında bir devinim içinde olduğu görülmüştür (Barışta, 2001:1).

Şile Bezi ve Şile İşlemelerinde kullanılan Malzemeler ve Teknik Özellikler

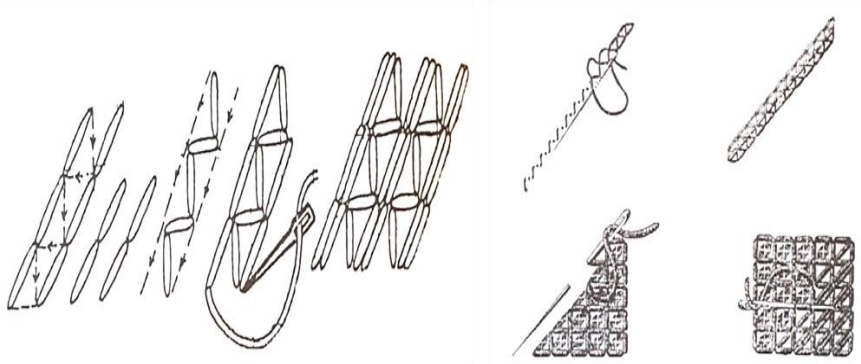
Şile bölgesi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kültürel anlamda oldukça zengin bir yapı oluşturmuştur. Kültürel varlığın en canlı belgeleri olarak el sanatları gösterilebilir. (Uzun, 2009: 8). Şile bezi dokumacılığı da Şile halkının önemli el sanatlarından biridir. Şile Bezi dokumacılığının ortaya çıkışı ve tarihi ile ilgili yazılı mevcut kaynaklar olmamakla birlikte 150 senelik bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir.

Ancak Şile daha eski zamanlarda da dokumacılık konusunda ünlenmiş bir bölge kimliğine sahip olmuştur. Hans Dernschwan'ın 1955 yılında yayınladığı "Anadolu'ya Seyahat" kitabında Bithynia'da yaşayan halkın doğal renkli dokumalar yaptıkları ve keten malzemelerden yapılan Macarların giydiği "Gatya" (şalvar) giysilerde kullandığından bahsedilmiştir. Ayrıca Şile'de yaşayan Rumların dokuma tezgâhları için İstanbul'a giderek iplik temin edip aynı zamanda dokunan ve dikilen iç çamaşır ve gömlekleri İstanbul piyasasına sattıklarına ilişkin yazılı ve sözlü kaynaklar mevcuttur. Şile çevresine 14. yüzyılda göçlerle gelen Manav'ların köklü dokuma geleneklerine sahip oldukları bilinmektedir. Zaman içerisinde Rum halkı ve Manav'lar bir arada yaşam sürerek dokumacılık konusunda teknik ve deneyimlerini de bir arada harmanlamışlardır (Temir, 2010: 238-239).

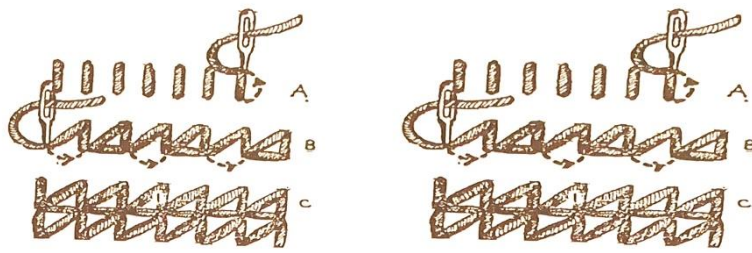
Şile'de rastlanan en eski dokuma örnekleri ipekten yapılan dokumalardır. İpekçilik 1920'li yıllarda ön plana çıkmıştır. Takip eden yıllarda ise, Şile'ye bağlı birçok köylerde keten üreticiliği ve dokumacılığının yapıldığı görülmüştür (Ertek, Evren, 2005: 183). 1936 yılından itibaren ise mevsimlerin kurak geçmesi ve keten üretiminin zahmetli olması sebebiyle halk dokumada keten üretimini bırakıp pamuk ipliği kullanmaya başlamıştır ve günümüzde bilinen şekli ile Şile bezi dokumaları bu tarihten sonra ortaya çıkmıştır. 1950 yılına kadar Şile bezi üretiminde hammadde olarak İngiltere'den getirilen pamuk iplikler kullanılmıştır (Temir, 2010: 241-242). Günümüzde dokumaların çoğunluğunda ise Denizli'de üretilen 20/1 numaralı 1200 tur/m. bükümlü %100 pamuk ipliği kullanılmaktadır Ancak Şile bezleri farklı zamanlarda ve farklı amaçlar için de kullanılmıştır. Ana malzeme olarak kıvrak pamuk ipliği tercih edilmiştir. Ayrıca atkı ve çözümlü sıklıkları ve metre kare ağırlıklarında yapılacak dokumaya göre değişmektedir. Bu dokumalar; Ham bez, Bürümcük bez, Kasterli bez ve Melez bez olarak çeşitlendirilmektedir (Tüm Cebeci, 2022: 602).

Şile bezi üretimi incelendiğinde geçmişten gelen bir kadın dayanışma hikayesi olduğu görülür. Nesilden nesile aktarılan bu gelenek aynı zamanda aile ekonomisine

katkı sağlamak içinde tercih edilmiştir. Geçmişte birçok geleneksel ahşap yapımı Şile evlerinin giriş bölümlerinde el tezgâhlarında dokuma işlemleri yapılmıştır. Ancak zamanla el tezgahlarının sayılarının azalması ile bu önemli el sanatı yok olmaya başlamıştır. Günümüzde el dokuma sanatı birkaç dokuma ustası ve Şile Halk Eğitim Merkezi tarafından sürdürülmeye çalışılmaktadır (KK 1). Şile bezi üzerine yapılan işlemlerde kullanılan iplikler geçmişte doğal boya ile boyanmıştır. Günümüzde ise daha çok floş veya 8-12 numaralı pamuk iplikler kullanılmaktadır. İğne olarak 24-26 numaralı iğneler tercih edilmektedir. İşleme tekniği olarak incelendiğinde ise “muşabbak” tekniği (üçgen Türk iğnesi olarak da bilinen sayılarak yapılan şebekeli ağ örgüsü tekniğidir) yoğun olarak kullanılmıştır ve farklı iğne yapılış biçimi ve çeşitleri mevcuttur (Görsel 1). Günümüzde ise hesap işleri (Dokumanın atkı ve çözgü ipliklerinin sayılması) uygulanmaktadır. Farklı hesap iğnesi işlemleri de mevcuttur (Görsel 2). Hesap işleri içerisinde, düz iğne, kanaviçe, sarma, filtre gibi uygulamalar kullanılmaktadır (KK3).

Görsel 1: Muşabbak iğnesinin bir yapılış biçimi ve çeşitlemeleri (Barışta, 2001: 146)

Görsel 2: Hesap iğnesinin bir uygulama biçimi ve çeşitleri (Barışta, 2001: 145)

İşleme çalışmasında gergef ve kasnak üzerinde uygulamalar yapılmaktadır. Şile bezinin kasnağa gerildikten sonra atkı ve çözgü ipliklerinin hesap işi (sayma tekniği) ile işleme çalışması gerçekleştirilmektedir (Görsel 3). Sayma tekniği ise işleme sanatında kullanılan iğne tekniklerinden biridir (Barışta, 1997:14).

Görsel 3: Kasnakta uygulanan işleme çalışması, KK2 (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

Şile İşlemelerinde Kullanılan Motifler ve Kompozisyon Özellikleri

Şile’de işleme sanatı sabrın ve zarafetin nakşedildiği geleneksel olarak kuşaktan kuşağa geçerek önemli bir el sanatı kolunu oluşturmuştur (Görsel 4). Bu kapsamda yörenin önemli bir simgesi haline gelmiştir (Görsel 5).

Görsel 4: 1970 ve 1990 dolaylarında Şile işlemesi yapan genç kızlar (Anonim, 2011: 2-4)

Görsel 5: Şile meydanı İşleme yapan kadın heykeli Tülin Özdemir 1987. (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

Şile’de uygulanan motiflerin oldukça zengin bir arşivi mevcuttur. Nesilden nesile geçen bu motifler kimi zaman hiç değişmeden kimi zamanda birtakım değişikliklerle günümüze kadar ulaşmıştır. Motifler kendilerine özgü belirli isimlerle tanınmıştır. Bu durum geçmişte sipariş alırken veya belirli işlemlerden bahsederken kullanılmıştır. Motif kültürü zaman içerisinde yaşanan olaylardan da etkilenmiştir ve çok zengin motif hazinelerine sahip olunmuştur. Örneğin Atatürk’ün Şile’yi ziyarete gelmesi ile özel olarak tasarlanan ve hemen işleme çalışması yapılarak hazırlanan çay örtüsü olarak masasına serilen “Gazi Sofrası” motifi yeni yapılan motiflerin en güzel örneğini teşkil etmektedir (Görsel 6).

Görsel 6: Gazi Sofrası” motifi (Temir, 2011: 276).

Şile’de incelenen örneklerdeki motiflerin kompozisyonlarında genellikle küçük ve devam eden motiflerden oluşan süreklilik etkisi veren düzenlemeler yer almaktadır. Ayrıca farklı simetrik uygulamalarla tekrarlanan desenlerin giderek karmaşık modellere dönüştüğü örneklerde mevcuttur (Anaonim, 2011: 9; Temir, 2011: 273-274).

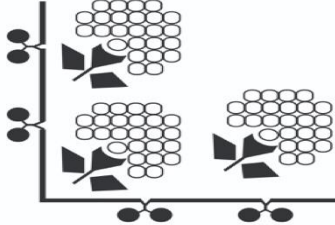
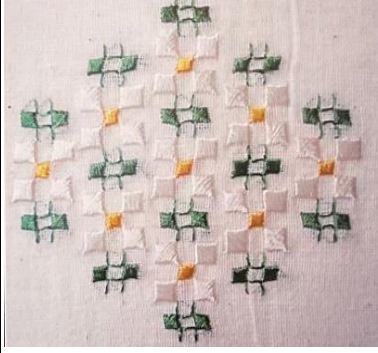
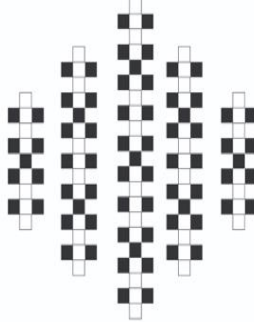
İşlemlerdeki kompozisyonlar işlenen parçanın boyutları biçimleri ve kullanıldıkları yerlere göre de ayrıca düzenlenmiştir. Bir motiften oluşan kompozisyonlar kadar birden fazla motiften oluşan düzgün sıralamalı, atlamalı sıralamalı, bağlantılı sıralamalı, geçmeli ve bir merkeze doğru yönlendirilmiş sıralamalarla kompozisyonlarda oluşturulmuştur (Temir,2010: 192).

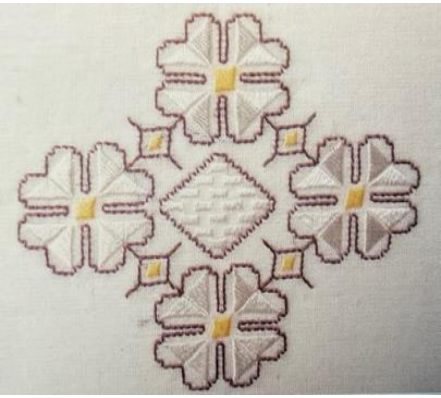
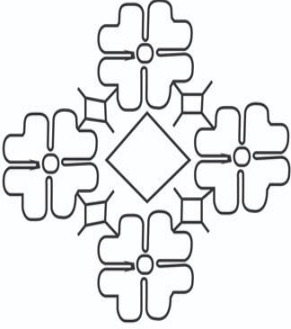

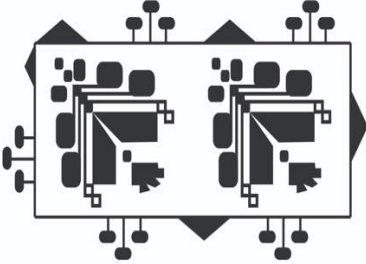

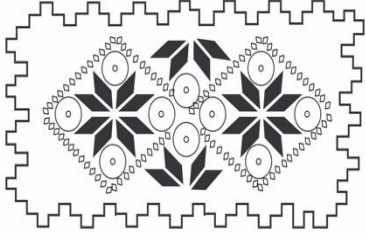
Zeminlerde ise aralıklı veya aralıksız biçimde tekrar düzeninde kullanıldıkları görülmüştür. Şile işlemlerinde uygulanan küçük ve tekrar eden geometrik birimlerden oluşan motifler ise görsel olarak sonsuzluk hissi uyandırmaktadır. Tam tekrar prensibi ile düzenlenmiş olan motiflerde yüzeyde kuvvetli bir görünüm oluşturmaktadır (Öngen, 2016: 446-447).

Şile bezi üzerinde kullanılan motiflerin isimleri incelendiğinde ise her biri birbirinden farklı isimlerle adlandırıldığı görülmüştür. Yaygın olarak 200 civarında motifin

mevcut olduğu belirtilmektedir. Günümüze kadar gelen motif isimleri içerisinde “Şile Feneri”, “Çatlak Kahve”, “Zülûf Tarağı”, “Tahtakurusu”, “Çin Çin Bağları”, “Saray Süpürgesi”, “Çatık Kaş”, “Karpuz Çekirdeği”, “Müdürün Bıyığı” gibi farklı olaylardan esinlenen ilgi çekici motif isimleri mevcuttur (Anaonim, 2011: 9; Temir, 2011: 273-274). Şile bezi üzerine işlenen motiflerin yapı özellikleri incelendiğinde oldukça zengin bir motif çeşitliliği görülmüştür. Bu çerçevede bitkisel, hayvansal, sembolik ve soyut üslupta gruplandırma çalışması yapılmıştır (Tablo1,2,3,4).

Tablo 1: Bitkisel Üslupta Motif Örnekleri, Fotoğraflar (Temir, 2011: 276- 278), Teknik çizim çalışmaları (Tüm Cebeci, 2022).

Motif Fotoğrafları	Teknik Çizimleri	Açıklama
		Motif İsmi: “Gelincik” Nakış Tekniği: hesap işi, kanaviçe Kullanılan Renkler: kırmızı, bordo, yeşil Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26
		Motif İsmi: “Kartopu” Nakış Tekniği: hesap işi, sarma Kullanılan Renkler: mor, yeşil, sarı Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26
		Motif İsmi: “Papatya” Nakış Tekniği: hesap işi, sarma Kullanılan Renkler: beyaz, sarı, yeşil Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26

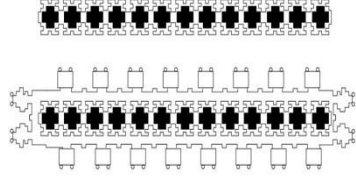
		<p>Motif İsmi: "Kabak Çiçeği" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma Kullanılan Renkler: beyaz, sarı, kahverengi Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Eğrelti" Nakış Tekniği: hesap işi, kanaviçe Kullanılan Renkler: pembe, sarı, mor, yeşil Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Sevda Çiçeği" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: pembe, mor Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

Tablo 1’de Bitkisel üsluptaki motiflere ait 6 uygulama incelenmiştir. Teknik olarak hesap işlerinden kanaviçe, sarma ve filtre, iğne ardı uygulamaları yapılmıştır. Nakış ipliği olarak 8-12 numaralı pamuk ve floş iplikler ile 24-26 numaralı iğneler tercih edilmiştir.

Motifler incelendiğinde genellikle doğal bir üslupta işlenmiştir. Özellikle “Gelinlik” ve “Eğrelti” motifleri örnek olarak gösterilebilir. Diğer motiflerde ise stilize edilmiş geometrik bir yapı görülmektedir.

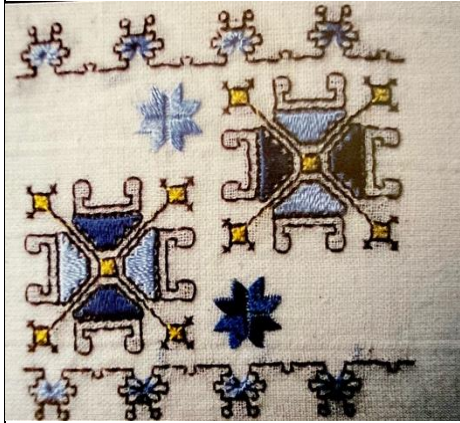
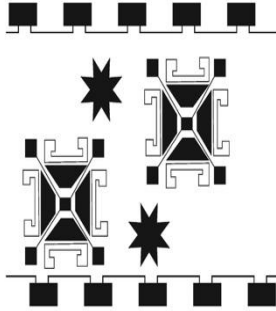
Tablo 2: Hayvansal Üslupta Motif Örnekleri Fotoğraflar (Anonim, 2011: 9), Teknik çizim çalışmaları (Tüm Cebeci, 2022).

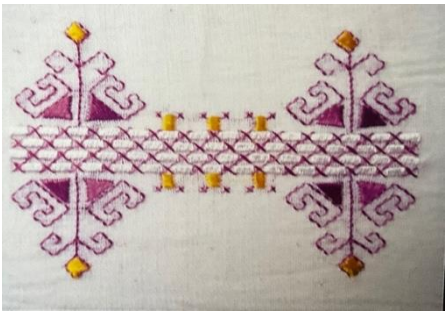
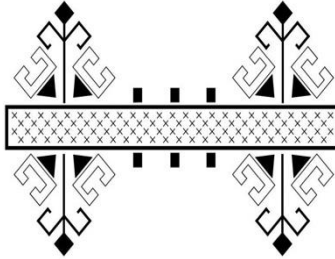

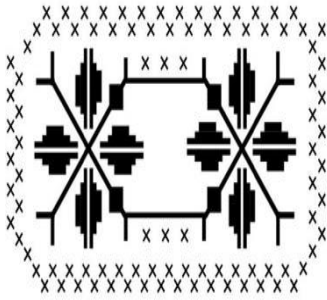

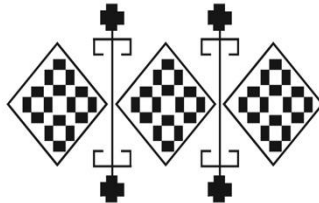
Motif fotoğrafları	Teknik Çizimleri	Açıklama
		Motif İsmi: "Arılı" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: bordo, pembe, krem Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26
		Motif İsmi: "Aslan Pençesi" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: kahverengi, pembe, krem, bej Nakış İpliği: pamuk, floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26
		Motif İsmi: "Manda Gözü" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: krem, mavi Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26

		<p>Motif İsmi: "Tahta kurusu" / "Bonbon Şekeri" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma filtre Kullanılan Renkler: mor, sarı, pembe, turuncu, kiremit, kırmızı, mavi, lacivert Nakış İpliği: pamuk, floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
---	--	---

Tablo 2’de Hayvansal üsluptaki motiflere ait 4 uygulama incelenmiştir. Teknik olarak hesap işlerinden sarma ve filtre, iğne ardı uygulamaları yapılmıştır. Nakış ipliği olarak 8-12 numaralı pamuk ve floş iplikler ile 24-26 numaralı iğneler tercih edilmiştir. Motifler incelendiğinde genellikle stilize edilmiş geometrik bir biçimde görülmektedir. Yörede ayrıca motif isimleri ile ilgili aynı motife farklı adlandırmaların yapıldığı da saptanmıştır. Örnek olarak "Tahta kurusu" motifi olarak adlandırılan motif (KK3). Yörenin bazı bölgelerinde "Bonbon Şekeri" motifi olarak da adlandırılmaktadır (KK2).

Tablo 3: Sembolik Üslupta Motif Örnekleri, Fotoğraflar (Temir, 2011: 276-), Teknik çizim çalışmaları (Tüm Cebeci, 2022).

Motif fotoğrafları	Teknik Çizimleri	Açıklama
		<p>Motif İsmi: "Gazi Sofrası" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: mavi, lacivert, kahverengi, sarı Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

		<p>Motif İsmi: "Şile Feneri" Nakış Tekniği: hesap işi, kanaviçe, filtre Kullanılan Renkler: siyah, kırmızı, bej, sarı Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Galata Köprüsü" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma Kullanılan Renkler: mor, sarı, Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Köprülü Kareli" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: mor, lila, bordo Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Çinçin Bağları" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: kırmızı, sarı, kahve-rengi, bej Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

Tablo 3’ de Sembolik üsluptaki motiflere ait 5 uygulama incelenmiştir. Teknik olarak hesap işlerinden kanaviçe, sarma ve filtre, İğne ardı uygulamaları yapılmıştır. Nakış ipliği olarak 8-12 numaralı pamuk ve floş iplikler ile 24-26 numaralı iğneler tercih edilmiştir. Motifler incelendiğinde stilize edilmiş geometrik bir yapıda kimi zaman tek raportlu, kimi zamanda tekrar raportlu işlemelerin uygulandıkları görülmektedir.

Tablo 4: Soyut slupta Motif rnekleri, Fotoğraflar (Temir, 2011: 272-279; Anonim, 2011: 12-15), Teknik çizim çalışmaları (Tüm Cebeci, 2022).		
Motif Fotoğrafları	Teknik Çizimleri	Açıklama
		Motif İsmi: “Lambalı” Nakış Tekniği: hesap işi, kanaviçe Kullanılan Renkler: mavi, krem Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26
		Motif İsmi: “Hapishane penceresi” Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: pembe Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26

		<p>Motif İsmi: "Hapishane Penceresi"2 Nakış Tekniği: hesap işi, filtre, sarma Kullanılan Renkler: koyu pembe, açık pembe Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Uçan Yıldız" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre Kullanılan Renkler: krem, mavi Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Saray Süpürgesi" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: sarı, siyah Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

		<p>Motif İsmi: "Karpuz Çekirdeği" Nakış Tekniği: hesap işi, kanaviçe, sarma Kullanılan Renkler: kırmızı, siyah Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Hanım Yanağı" Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre, iğne ardı Kullanılan Renkler: mavi Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Hanım Düğmesi"1 Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, filtre, iğne ardı Kullanılan Renkler: kırmızı, sarı Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: "Hanım Düğmesi"2 Nakış Tekniği: hesap işi, filtre, sarma Kullanılan Renkler: mavi, krem Nakış İpliği: floş İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

		<p>Motif İsmi: “Çatlak Kahve” Nakış Tekniği: hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: mor, sarı, kahverengi Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: “Çatlak Kahve Yıldızı” Nakış Tekniği: Hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: kırmızı, turuncu, yeşil, sarı, kahverengi, mor Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>
		<p>Motif İsmi: “Sümbüllü Çatlak” Nakış Tekniği: Hesap işi, sarma, iğne ardı Kullanılan Renkler: pembe, mavi, sarı, kahverengi Nakış İpliği: pamuk İplik No: 8-12 İğne No: 24-26</p>

Tablo 4’ de Soyut üsluptaki motiflere ait 12 uygulama incelenmiştir. Teknik olarak hesap işlerinden kanaviçe, sarma ve filtre, iğne ardı uygulamaları yapılmıştır. Nakış ipliği olarak 8-12 numaralı pamuk ve floş iplikler ile 24-26 numaralı iğneler tercih edilmiştir. Motifler incelendiğinde stilize edilmiş geometrik bir yapıda oldukları saptanmıştır. Kompozisyon olarak daha çok sıralı ve simetrik bir biçimde devam eden işlemlerin uygulandıkları görülmektedir. Ayrıca bir merkezden devam eden, bordür niteliğinde raport tekrarlı veya pano biçiminde düzenlemelerde uygulanmıştır.

Şile İşlemelerindeki Uygulama Örnekleri

Şile bezi üzerine farklı kullanım amaçları ile çeşitli uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamalardan biri de damatlık kuşağıdır (Görsel 7) Geçmişte yörenin geleneksel giyinme biçimlerindedir, damat olan kişiye özel olarak çeşitli motiflerle hazırlanarak aksesuar niteliğinde kullanılmıştır. Kumaş yapısı incelendiğinde keten ve pamuk karışımı bezayağı tekniğinde dokuma yapılmıştır. İşlemede kullanılan iplikler ise kök boya ile boyanmıştır. İşleme tekniği incelendiğinde ise geleneksel iğne tekniklerinden biri olan “muşabbak” tekniğinde işlemler uygulanmıştır. Kenarsuyu olarak genellikle işleme tonuna uygun biçimde iplik renkleri kullanılmıştır. Geçmiş dönemlere ait eserler incelendiğinde iğne oyasının yoğun biçimde kullanıldığı görülürken, günümüzde uygulanan örneklerde tığ işi tercih edilmektedir (KK3).

Görsel 7: Damat kuşağı yaklaşık 150 yıllık uygulama örnekleri (Usta Öğretici Yasemin Selak arşivi)

Şile bezi kullanılarak yapılan birçok uygulama mevcuttur, bu uygulamalar gerek iç ve dış giyim gerekse ev tekstili olarak tasarlanıp üretilmiştir. Şile bezinin kıyafetlerde tercih edilmesinin en önemli etkenleri, doğal kaynaklı ipliklerle dokunması, hava geçirgenliğine sahip olması, nem çekme özelliğinin bulunması gibi birçok konfor özelliğini barındırmasından kaynaklanmaktadır (Karayel, 2018: 205).

Yörede Şile bezini tanıtım amacı için 1984 yılında “Şile Bezi ve Gençlik Festivali” adı ile başlatılan etkinlik zaman içerisinde Uluslararası bir kimliğe bürünmüştür. 2022 yılında ise 33. Uluslararası Şile Bezi Kültür ve Sanat Festivali 01-07 Ağustos tarihleri arasında düzenlenmiştir. Bu kapsamda yapılan etkinlikler çerçevesinde özel ve kamu kuruluşlarının katılımları mevcuttur. Şile bezi ve Şile bezi üzerine yapılan çeşitli işlemler ve çeşitli uygulamalar ile geleneksel el sanatları yaşatılmaya çalışılmaktadır (Görsel 8).

Görsel 8: 33. Uluslararası Şile Bezi Kültür ve Sanat Festivali Usta Öğretici Dilek Gümrah uygulama çalışmaları ve Ustalara Saygı Ödülü ile KK2, (Fotoğraf Tüm Cebeci, 2022)

Görsel 9: "Gazi Sofrası" motifli kıyafet ve motif detayı (KK2), (Fotoğraf Tüm Cebeci, 2022)

Usta öğretici Gümrah'ın günümüze adapta ettiği uygulamalarında çeşitli çalışmaları incelenmiştir. Tüm uygulamalarda Şile bezi el dokuması kullanılmıştır. İplikler ise floş veya pamuklu 8-12 numaralı ipliklerle 24-26 numaralı etamin iğneleri ile uygulanmıştır (KK2-KK3).

(Görsel 9) Kıyafet tasarımında ön roba kısmında "Gazi Sofrası" motifi bordür niteliğinde uygulanmıştır. Kasnakta sarma tekniğinde işleme çalışması hesap işi olarak tek tek kumaş üzerinde sayılarak yapılmıştır.

Görsel 10: “Çatlak Kahve” motifli kıyafet ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf Tüm Cebeci, 2022)

(Görsel 10-11) Bir başka uygulamada “Çatlak Kahve” motifi gerek kıyafet tasarımının ön beden yaka çalışmasında işlenmiştir. Gerekse örtü üzerinde çift bordür niteliğinde hesap işi olarak sarma tekniğinde kasnak üzerinde işlenmiştir. Her iki uygulamanın kenarlarında işlemede kullanılan renklere uygun olarak tığ işi çalışması yapılmıştır. Yaka kol evi ve etek ucunda ise işlemede kullanılan iplik renklerine uygun olarak seçilen iplik rengi ile tığ işi çalışması uygulanmıştır.

Görsel 11: “Çatlak Kahve” motifli örtü ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

Görsel 12: “Çatlak Kahve Yıldızı” motifli kese ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

(Görsel 12) “Çatlak Kahve Yıldızı” motifi kesenin orta zemini üzerine işlenmiştir. (Görsel 13) “Sümbül Çatlak” motifi de farklı renk kombinasyonları ile yine kesenin orta zemininde kasnak üzerinde sarma tekniğinde işlenmiştir. Tüm uygulamaların kenar

kisimlarına motiflerde kullanılan iplik rengine uygun bir biçimde tığ işi yapılmıştır.

Görsel 13: “Sümbüllü Çatlak” motifli kese uygulamaları (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

Görsel 14: “Akarsu” motifli gömlek ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

“Akarsu” motifi gömleğin ön bedeninde simetrik bir biçimde sarma, filtre ve hesap işi teknikleri kullanılarak işlenmiştir, kompozisyonda motif tekrarı ile sonsuzluk hissi oluşturulmuştur (Görsel 14). “Sevda Çiçeği” motifi ise bluz üzerinde yakanın ön ortasına gelecek biçimde tasarlanmıştır, sarma ve hesap işi teknikleri kullanılarak işlenmiştir (Görsel 15).

Görsel 15: “Sevda Çiçeği” motifli bluz ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci,2022)

(Görsel 16) “Uçan Yıldız” motifli runner (dikdörtgen örtü) uygulamasında iki uçta bordür niteliğinde motifler birbirini takip ederek simetrik üslupta tasarlanmıştır. İşleme tekniği olarak sarma ve filtre işlemesi yapılmıştır. Kenarlar ise motifte kullanılan iplik renklerine uygun bir biçimde tığ işi uygulanmıştır.

Görsel 16: “Uçan Yıldız” motifli örtü ve motif detayı (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci,2022)

Görsel 17: “Hanın Düğmesi” ve “Hanım Yanağı” motifli peçete uygulamaları ve detayları (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci,2022)

(Görsel 17) “Hanım Düğmesi” motifi ve “Hanım Yanağı” motifli peçete uygulamalarında motifler köşeye işlenmiştir. Sarma, filtre tekniği kullanılmıştır. Tüm kenarlarında hesap işi iğne tekniği uygulanmıştır. Motiflerde kullanılan iplik rengine göre tığ işi yapılmıştır.

Görsel 18: “Yoncalı Yıldız” motifi ve Eğrelti motifli peçete uygulamaları ve detayları (KK2) (Fotoğraf, Tüm Cebeci, 2022)

(Görsel 18) “Yoncalı Yıldız” motifi ve “Eğrelti” motifli peçete uygulamalarında motifler köşeye işlenmiştir. “Yoncalı Yıldız” motifi geometrik biçimde birbirini takip ederek art arda tasarlanmıştır. “Eğrelti” motifinde ise üçlü grup kompozisyonu oluşturmuştur. Tüm uygulamalarda sarma ve filtre tekniği kullanılmıştır. Tüm kenarlarda hesap işi iğne tekniği uygulanmıştır. Motiflerde kullanılan iplik rengine göre tığ işi yapılmıştır.

Sonuç

Çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Şile ve çevresinde dokuma sanatı farklı kültürel değerler içerisinde harmanlanmıştır Şile’yi dünyaya tanıtan Şile bezi geçmiş yaşamların bugüne taşınmasında önemli bir köprü niteliği teşkil etmiştir. Bu kapsamda yaklaşık olarak 150 yıllık bir geçmişe sahip olan Şile bezi ve Şile bezi üzerine yapılan işlemler bölgenin kimliğini oluşturmuştur. Şile bezi dokumacılığının kültürel miras kapsamında geleneksel işleme sanatında kullanılan motiflere ait bilgiler ve uy-

gulamalar saha çalışması ile incelenmiştir. Şile bezi üzerinde kullanılan motiflerin her biri birbirinden farklı isimlerle adlandırılmıştır. Bu motiflerin her biri yapıldığı dönemde çeşitli duygu ve düşüncelerle işlenmiştir. Özellikle kullanılan motifler sadece estetik bakımdan oluşturulmamıştır aynı zamanda yapıldığı dönemlere dair önemli veri kaynakları da oluşturmuştur.

Şile bezi işlemlerinde motiflerin yapısı incelendiğinde bitkisel, hayvansal, sembolik ve soyut üslupta oluştukları tespit edilerek gruplandırma yapılmıştır Toplamda 27 motif incelenmiş ve her birini ayrı ayrı teknik çizimleri yapılmıştır. Bitkisel motiflerinden 6 uygulama, hayvansal motiflerden 4 uygulama, sembolik motiflerden 5 uygulama ve soyut motiflerden ise 12 uygulama incelenmiştir. Tüm motifler içerisinde soyut motif uygulamalarının daha yoğun uygulandığı görülmüştür. Motiflerin yapısı incelendiğinde örneğin gelincik motifinde daha doğal formlarda işleme yapılırken papatya motifinde stilize bir üslupla birlikte geometrik biçimde uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir.

Şile bezi üzerine geleneksel olarak tanımlanan motiflerin saha araştırılmasının haricinde geçmişteki uygulamalarla birlikte günümüzde orijinal motiflerle yapılan çalışmalarda ayrıca sahada incelenmiştir. Bu kapsamda “Gazi Sofrası” motifli kıyafet, “Akarsu” motifli gömlek, “Sevda Çiçeği” motifli bluz, “Çatlak Kahve” motifli kıyafet ve örtü, “Çatlak Kahve Yıldızı” ve “Sümbüllü Çatlak” motifli kese uygulamaları, “Yoncalı Yıldız”, Eğrelti”, “ Hanım Düğmesi” ve “Hanım Yanağı” motiflerine ait kese çalışmaları ve “Uçan Yıldız” motifli örtü uygulamaları incelenmiştir.

Kompozisyon açısından incelendiğinde araştırılan örneklerde küçük ve devam eden motiflerden oluşan kimi zaman aralıklı kimi zamanda aralıksız biçiminde tekrar düzeni kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca sonsuza devam ettirilebilen raport tekrarlı düzenlemelerin yansira tek raportlu düzenlemeler de yer almaktadır. Teknik açıdan incelendiğinde ise hesap işlerinde düz iğne, kanaviçe, sarma, filtre, iğne ardı işleme uygulamaları ile 8-12 numaralı pamuk ve floş ipliklerle, 24- 26 numaralı iğneler kullanılmıştır. İncelenen uygulamaların kenar çalışmalarında işlenen motif renklerine uygun tonlarda tığ işi teknikleri uygulanmıştır. Tüm bu çerçevede Şile bezi korunması gereken özel bir dokumadır. Üzerine yapılan işlemlerle birlikte kültürel birer kimlik niteliğinde değerlendirilmelidir.

Yöre halkının el sanatlarına karşı ilgisinin ise günümüzde azaldığı görülmektedir. Bu kapsamda Şile bezi el dokumacılığı ve Şile bezi üzerine geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilen işleme sanatına ait uygulamalar sadece birkaç usta ve Şile Halk Eğitim Merkezi çerçevesinde usta öğreticilerin çabalarıyla sürdürülmektedir.33 yıldır Uluslararası Şile bezi kültür ve sanat festivali düzenlenmektedir. Ancak sadece yerel de kalmayıp daha fazla iş birlikleri ile sürdürülebilir konuma getirilmelidir.

Günümüzde insanların doğaya ve doğal malzemelere yönelmesi ile sentetik ürünlere olan talebi azalmıştır. Bu çerçevede gerek giyim gerekse ev tekstili alanlarında kullanılabilecek olan Şile bezinin doğal yapısı daha fazla ön plana çıkartılmalıdır. Ayrıca teknolojinin gelişmesi ile makinalarda yapılan işlemlerle elde yapılan işlemlerin ayrı kategorilerde yer alması gerekmektedir. Tüm dünyada da el işçiliğine önemli ölçüde değer verildiği bilinmekte olup milli ve manevi değerler açısından el işlemele-

rinin ayrıca değerlendirilmesi önemli bir husus teşkil edecektir.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları:	
Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Destek ve Teşekkür Beyanı:	-
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız
<i>The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:</i>	
Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is not required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Statement of Support and Acknowledgment:	
Double-Blind Peer Review:	External-independent

KAYNAKÇA

- Anonim, (2011). *Şile bezi*, Şile Bezini Yaşatma Koruma ve Geliştirme Derneği.
- Ayten Sürür, (1975). *Türk İşleme Sanatı*, Türk Süsleme Sanatları Serisi 4, Ak Yayınları.
- Bayburtlu, Ç. (2017). Şile bezinin yeniden yorumlanması ve özgün ürünlere dönüştürülmesinin önemi. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 3, 451. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/388914>
- Barışta, H. Ö. (1997). *Türk İşlemelerinden Teknikler*, Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Barışta, H. Ö. (1999). *Osmanlı imparatorluğu dönemi Türk işlemeleri*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Barışta, H. Ö. (2001). *Cumhuriyet dönemi Türk halk işlemeciliği desen ve terminolojisinden örnekler*, T.C. Kültür Bakanlığı, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

- Ertek, T.A.; Evren, E.N., (2005). *Bir coğrafi alan analizi Şile ilęesi*, Güven Kitap Yayınevi.
- Karayel, F. S. (2018). Şile bezinin ocuk giyiminde kullanımı ve marka faktörü, *KalemiŐi dergisi*. 6 (12), 205. <http://dx.doi.org/10.7816/kalemisi-06-12-06>
- Öngen, A. G. (2016). Şile işlemelerindeki kompozisyon zellikleri. *İdil dergisi*, 5, (21), 446-447. <http://dx.doi.org/10.7816/idil-05-21-10>
- Şimşek, A.S. (1974). Şile Bezi (Őila). *Mensucat Meslek Dergisi*, 27, (3),109. Meslek Yayınları ve Matbaacılık.
- Temir, Ő.R. (2010). *Geçmişten günümüze Şile ve Şile bezi*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü Sanat Eserleri Dizisi Yayınları,
- Turani, A. (1998). *Sanat terimleri sözlüğü*, Remzi Kitapevi.
- Tüm Cebeci, D. (2022). Şile bezinin tarihsel yolculuğu, *International Social Sciences Journal*. 8, (95) 601. <http://dx.doi.org/10.26449/sss.3860>
- Uzun, A. (2009). *Şile yöresi Şile bezi dokumacılığının günümüzdeki durumu*, (YayımlanmamıŐ Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Kaynak KiŐiler

- KK1: AyŐe TaŐpınar Usta ğretici, Şile Bezi Dokuma Bölümü, Şile Borsa İstanbul Halk Eğitim Merkezi, Şile (06.08.2022).
- KK2: Dilek Gümrah, Usta ğretici, Geleneksel El NakıŐları Bölümü, Şile Borsa İstanbul Halk Eğitim Merkezi, Şile (06.08.2022).
- KK3: Yasemin Selak, Usta ğretici, Geleneksel El NakıŐları Bölümü, Şile Borsa İstanbul Halk Eğitim Merkezi, Şile (10.08.2022).